

Megjelenik hetenkint háromszor u. n. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. ó.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy hónapra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hásábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Aljosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Eredeti távsürgönyök.

Feladatott Pesten január 13-án 7 ó — p. este.
Megérkezett Kolozsvárra jan. 13-án 11 órakor este.

Hevesmegye tegnapi rendkívüli közgyűlése, a kormány felhívása ellenére, kilencz szótöbbséggel fenntartotta szélsőbal szellemű decemberi határozatát; ennélfogva gróf Szapáry főispáni helyettes, mint királyi biztos, tegnap megjelent, egyik párt által élénken üdvözöltetett. Megsemmisíté az érintett határozatot, s a gyűlést további intézkedés fel-függeszté.

Feladatott Dézsen jan. 13-kán este 5 óra 55 p.
Érkezett Kolozsvárra jan. 13-kán este 6 ó. 30 p.

Belső-Szolnokmegye gyűlése a legszebb rendben folyt le: a választási előmunkálatok során a központi bizottmány megválasztatott. Az egész megyéből összesereglett nagyszámú értelmiség jövő képviselőjelöltekül, egyhangulag a volt deák-párti képviselőket: Betegh Kele-ment és Bethlen Sándort tűzte ki.

Széttekintés.

A török-görög viszály kiegyenlítésére tervezett conferentia Párisban ma már együtt ül, legalább így jelentik ezt a legújabb tudósítások, s a távirra a békére kedvező kilátásokról beszél. A nagybatalmak diplomatai jó reményekkel foglaltak helyet a zöldasztalnál, hiszik, hogy sikerül a „keleti kérdés“ egyik égő kanoczáat egy időre kioltani. Nem szándékunk az elnapolás e nemének értékét latolgatni; e helyett vessünk futólagos tekintetet a közvetlenül érdekeltek ez idő szerinti magatartására, eljárására.

A kis Görögország állítólag, mint vádolt jelenik meg a conferentia areopagja előtt. És vajjon mit cselekszik a szemérmes bűnös? Sor-katonáinak ezreit gyors menetekben küldi a török határra; bár fülüg ül az államadóságokban, melyeknek kamatait sem bírja fizetni, — 100 millió drachma (mintegy 41—42 millió pfrt) köcsönt vesz fel, 60 zászlóalj önkéntest szervez s a harcias lelkesedést oda fokozta, hogy 50—60 éves férfiak is csapnak fel a zászlók alá, s a Törökország elleni harc oly általános óhajlás, hogy a támadó föllépéstől, vagy legalább a török részéről el nem tűrhető kihívásoktól csak erővel lehetne a bel-leneket visszatartani; e mellett, míg Hobbart admirál Syra kikötőjét tartja zár alatt, a „Byzantios“ görög gőzös ismét 400 önkéntest szállított át Créta szigetére. A vádolt ily szerű magaviseleto mintegy ignorálja a conferentia béketörkevéseit, s igazolja az osztrák magyar külügyér azon szavait, hogy „a míg Créta ügye véglegesen nem rendeztetik, intézze el bár a conferentia a török-görög viszályt — a háboru kitérését nem lehet elkerülni.“

A görögök kihívó eljárása, melyet első sorban Oroszország biztatásainak tulajdoníthatni — igazolja a Konstantinápolyban észlelhető harcias hangulatot: béke-conferentia ül Párisban és mégis mindenki háborúról beszél. A thessaliai hadsereg megvizsgálására a jeles szakképzettségű Savfet basa küldetett ki; a porta szolgálatában levő Langievicz tábornok lengyel toborzókat menesztett Párisba, sőt állítólag, Galicziába és Posenbe is, honfiat a török szolgálatba lépésre bírandó; a porta kitűnő tiszteket küld Bosniába, s nagy fegyvertárakat állít a szerb határok hosszán; végül, midőn a szultánnak jelenték, hogy Görögország két hadihajót készítettett Angliában és fegyvereket kap É.-Amerikától, a padisah így kiáltott fel: „ez is bizonyíték azon nézetem helyessége mellett, hogy annál jobb, minél hamarabb lépjük át a görög határt!“

A porta ily körülmények közt nem barátja a halogatásnak, világosan látja a görög piont mozgató orosz kezét, s addig akarna reá koppintani, míg módja és ideje van reá. Ellenségei nagy tevékenységet fejtenek ki: a moldva-oláhországi po-

rosz arsenálban megfeszített erővel dolgoznak, naponta 50,000 töltény készül, — vásárolják a fegyvereket s az ismert Krensky alezredes azon van, hogy „a népet fegyverbe állítsa,“ miért mindenfelé tartják a gyakorlatokat; a „Kurier Warszawski“ szerint Sherman é. amerikai tábornok Varsóát utazott Szt-Pétervárra, küldetése fontosságáról tanúságot tehet, azon rendkívüli tisztelgés, melylyel Varsóban az orosz polgári és katonai hatóságok fogadták; de még nagyobb tekintélyü vendéget is vártak a görög új évre az orosz fővárosba: Bismarckot! Mondják, hogy a porosz junkerthum nagykoftája új évi üdvözlötet vizs a cárnak, de mellesleg (!) egyebekről is szóland az orosz diplomata-bajtársakkal; a keleti háboru elkerülhetlen voltára utalva, egy kis ország eseret ajánland: a Visztula tartományokat (hajdan „congressusi lengyel királyság“) kérendi az európai térkép megváltoztatása szempontjából, hogy így ne legyen ürügye Ausztria-Magyarországnak a „lengyel kérdést“ színre hozni, s ezáltal „az európai békét megzavarni;“ a junker körökben ugy vélekednek, hogy az átengedéssel a lengyeleket ki lehetne elégiteni, kivált, ha hadsereg nélkül megkapnák az 1815-ki I. Sándor féle alkotmányt is, ekkor, ugy hiszik, Galiczia is Poroszország felé gravitálna.

Ily gondolatok fogamszanak meg a porosz militarismus ölében; mégis a „Corresp. de Berlin“ — Bismarck egyik tárogatója — azzal vádolja Beust gróft, hogy ő idézte elő a görög-török viszályt „békellenes politikájával, mely két év óta, a békülékenység, sőt nagylelkűség külszine alatt titokban arra tört, hogy ébren tartsa az aggodalmakat és a bizalmatlanságot, s ezáltal állandósítsa ama veszélyeket, melyekből végtére is általános összetűkezés támadhat.“ A bismarckianus lap azzal vádolja Beustot továbbá, hogy e célra dolgoztatott az általa megvásárolt európai sajtóban.

Ez állításokat a porosz hivatalos lapok semmivel sem bizonyíthatják, míg mesterök politikáját eléggé jellemzik a tények, melyeket eltagadni nem lehet; ilyenek az aldu nai fegyvertár, a cseh túlókkal való esőkolodzás stb. stb. de főleg a törhetlen orosz-porosz barátság, melynek egyik kiváló bizonyítéka az is, hogy az oroszok teljesen nyitva hagyják a lengyel határokat Posen felől, míg Ausztria-Magyarország felé a Brzesc-Litevski, Lublin, Ivanograd és Rachow erőd-négyyszögöt teljesen felszerelték, s minden előkészület meg van téve, hogy a kelet-galicziai határokon Lurk, Ostrog- és Starokenstantynownál erődített táborok állíttassanak.

Kik fenyegetik az európai békét, ezt mindenki tudja, valamint azt is, hogy osztrák, vagy magyar diplomata nem gondolhat támadó politikára, ha csak nem kellene az ellent mulhatlanul megelőzni. Várjunk minden jót a conferentia által kieszközözendő háboruhadéktól; hisz Pétervárt még egy sem óhajtanak nyílt háborút, csak a görögöket, montenegroikat, moldva-oláhokat — ha lehetne a szerbeket is — akarják a törökre üszítani; a mint ezt a görög kék könyv is tanúsítja.

Észleletek

a székely nép szükségei felett.

I.

Ha hazánk állapotát tekintjük, a mint az a 67-diki kiegyezés előtt volt, s azt a jelenlegivel összehasonlítjuk: kétségen kívül álland előttünk, miszerint, a csak néhány hét előtt eloszlott törvényhozás, működésének végeredményére nézve, páratlan a történelemben. E törvényhozás alkotásai közt az össz magyar államra nézve legfontosabb a kiegyezési törvény, mint oly sarkalatos alap, melyen az országgyűlés nagy többségének észlelyes politikája, az alkotmányosság századokra szóló nagyszerű épületét emelé; s melynek még csak belső berendezése van hátra, a mi azonban a közelebből ismét összeülendő honatyáknak a teendők bő anyagát nyújtandja.

Ránk, erdélyiekre nézve, a mult országgyűlés összes vívmányai közt, legfontosabb az unio-törvény létesítése, mely által annyi viszontagságos hányatás után, ismét a nagy magyarállam-testbe olvadva, megszűntünk lenni egy külön kis tartomány, egy az ellenséges áramlatok által oly könnyen megsemmisüléssel fenyegetett töredék. Nem kevésbé fontos továbbá a nemzetiségikérdés szerencsés megoldása is, mely remélhetőleg nem sokára megtermendi áldásos gyümölcseit, eloszlatván a nemzetiségek közt

sajnos surlódásokat, melyek, fájdalom! itt-ott még most is jelentkeznek.

Most, midőn a honatyák családi tűzhe-lyeik csendes körében pihenik három évi munkásságuk fáradsalmait, midőn a politikai pártok a hírlapok néma hasábjain végzik, illetőleg folytatják, több-kevesebb éllel tusáju-kat; midőn a közeli kilátásban levő követ-választásokra zajtalanul tétetnek meg a szük-séges előmunkálatok: szobáinkba vonulva teljes önátadással elmélkedhetünk egy a be-telt ülésszak vívmányai, mint a jövőnek teendő felett. Az ily csendes órák igen alkal-masok arra, hogy szükségünkről, melyek enyhítését és orvoslását a jövő országgyűlés működésétől várjuk, egész regisztát készítsünk, s azokat a hírlapok hasábjain, minél több hozzászólás és tisztázás végett megszólós-tassuk.

Minden vidéknek meg vannak a maga specificus szükségei, melyeket természetesen azok tudnak leghívebben tolmácsolni, kik a vidéknek teljes ismeretével bírnak, vagy éppen azon szükségletek által közvet-len érdekelteknek.

Alig van a nagy magyar állam terüle-tén pont, melyen a földterület és annak ter-melő ereje; továbbá a közlekedés, ipar, ke-reskedelem, s eképp a közmívelődés eszkö-zei, a népességhez visszásabb arányban álla-nának, mint a székelyföld keleti részén: t. i. a két Csikban, Gyergyó- és Háromszéken. Főképp három előbbi szék földterülete, an-nak az izzasztó munka után is, csekély ter-melő ereje nem képes, a minden kereset-módtól megfosztott, minden közlekedési esz-közt nélkülözö túlnyomó népesség szüksé-gleteit fedezni, s eképp e munkás, életrevaló és jobb sorsra érdemes nép a közeli Moldva-és Oláhországba kénytelen kivándorolni.

Itt önkénytelenül is eszembe jut a mult években a székely kivándorlás felett foly-tatott hírlapi vitakozás; s míg azon lelkes honfiaknak, kik a kivándorlásról biztos tud-mással bírtak, azt sem titkolni, sem szépíteni hajlandók nem valának: hanem e helyett figyelmüket és működésüket egy a „székely kivándorlást megakadályozandó országos pénz-alap“ létesítésére irányzák, — a nemzet ne-vében hálás köszönetemet fejezném ki; — másrészt a dolgok mibenlétének mélyebb vizsgálatára utalom azokat, kik ezen kérdést tették: ha vajjon létezik-e valóban a székely kivándorlás?

E kérdésre czáfolyhatlan érvekkel, mert számokkal felelt T. Konez István csik-tusnádi lelkész úr annak idejében az „Idők Tanuja“ hasábjain; — természetesen csak saját köz-ségére vonatkozva; de a miből figyelmes észlelő könnyen húzhatott következtetést a két Csikszék: más községeire nézve is. E sorok írója a mult nyáron szülőföldét látog-atván meg, szintén szomorító meggyőződést szerzett magának arról, hogy a kivándorlás csakugyan, és pedig nagy mértékben létezik. A csik-szt-mártoni lelkész úr szives volt a kivándorlottak névsorát megmutatni; s az a községi lélekszámot tekintve, megdöbbenő. Egyedül Csik-Szt-Mártonból, melynek népe-sége a fiók Csekefalva községgel együtt alig 2400-ra rug, 160-nál többen vannak Moldva-Oláhország, sőt távolabbi részekben is elszé-ledve.

A kivándorlottak túlnyomó száma nő, kik közül legtöbben — tisztességes szolgál-atot nem találván — erkölcsaik árán szerzik a divatos, czifra ruházatot; s ha évek mulva haza vetődnek, elbetegesedve, munkától el-szokva, erkölcsileg elajlasodva, — csak ter-hére és botrányára vannak illető községeik-nek. Vajha eljöttnek üdvözölhetők azon időt, melyben az elébb említett országos pénztár oly összeggel rendelkeznek, hogy czéljának kivitelében tényleg működhetnek!..

Addig is azonban, míg ez bekövetkez-nék, sőt e mellett is vannak eszközök, me-lyek által a székely nép szellemi és anyagi emelkedését előmozdítani lehetne, melyek köz-vetve, a kivándorlás megakadályozására is jelentékenyen hatnának. Ilyenek volnának: nép- és reáliskolák felállítása, s eképp a népnevelés ügyének fej-lesztése; — közlekedési eszközök szaporítása, s ezek közt főképp a brassó-galaczi vasútvonalnak az Úz-völgyöni kiépítése; — s végre ezek által: az ipar és kereskede-lem felvirágoztatása.

Alkotmányos felelős kormányunk eddigi működése és a székely nép igényeire fordított magas figyelme, — örömmel valljuk meg, — eddig is meggyőzött minket arról, miszerint: e munkás és vitéz nemzet szükségein segíteni tud is, akar is. Nem vonakodunk kimondani, miszerint azt a magas kor-mánytól és az országgyűléstől ezután is bizalommal várjuk. E bizalom egyszerűsmind felbátorít a fennebb elősorolt pontokra nézve észrevételeimet e becses lapok hasábjain, — a t. szerkesztő úr engedelmé-vel, — általános szempontokból tárgyalva elmondani.

Tamás Márczel.

Aranyosmelléki unicumok.

II.

Senki sem fogja kétségbevonhatni, hogy T. L. előre megjelent beszéde, mely — igen helyesen — követi tudósítás akart lenni, tordamegyei választóihoz volt intézve, már harmadnappal az előtt közkezen forgott. A pártokra, különbség nélkül, jó benyomást tett, a baloldaliak tartalmáért szerették, az ellenpártiak loyális modoráért; utó-gondolat nélkül határozta magát reá a jobboldal, résztveenni a követ jelentési ünnepélyen, melyet pedig ezt és nem egyebet binni, mert a kezében levő okmányból láthatta, hogy nem a baloldaliak közgyűlésébe tolokodik be, hanem Tordamegye vá-lasztói gyűlésében saját követét fogja meghallgatni, kire 3 év előtt, mikor a szerencsétlen szakadásnak még hire sem volt, csaknem mindnyájan adták szavazatukat.

Már a gyűlés megnyílása előtt történtek gúnyos élezelések, csipős megjegyzések a jobboldaliak infestálására, sőt egyik köztisztelőben álló tekin-télye városunknak szerencsés volt a leggorombább személyes megtámadásban is részesülni. Kezdők sejtieni, hogy a jóhiszeműségünkkel kelezésébe ju-tottunk, s nem a Tordamegye választói ró-szére indicált gyűlésen, hanem valahol egybeült vagyunk. Szabó Lajos üdvözlő beszéde világosított fel, mikor a felállított program előnére a gyűlést nem Tordamegye választói, hanem a balpárt köz-gyűlésének nevezte, s ezen nyilatkozat bámulatos következtetlenséggel ellenmondásra nem talált még T. L. részéről sem.

Nem akarunk Sz. L. famosus dictionjára vis-zszatni, mely minden volt, csak nem méltó egy hazafi ünnepélyhez, milyen ez akart lenni, vagy eszélyesebb vezetés mellett lehetett volna, csak azt jegyezzük meg, hogy pártjának tett jó szolgálatot vele, a ki azt — a sárkányfogak élet kireszelve — adta a nyilvánosság eleibe.

Legyen szabad kétkednünk ezen előzmények után azon, hogy T. L. és azon tábor közt, melyet pártjának nevez, solidaritás léteznék, akár elveiben, akár aspiratiojiban. Banderiummal, taraczkok zú-gása, illatos kendők s zászlók lobogtatása mellett kísérik be Tordamegye volt követét a casinó nagy termébe, hogy ott elmondja cicero betűvel kinyom-tatott követi jelentését. És egy árva szóhoz sem engedik tulajdon emberei jutni, a mig a követi nimbus fénylő sugaras tollaitól szárló-szárla ki nem fosztják, mig a követjelentésével választói so-rába térő polgár helyett a Szentkirályi Gábor házá-ban megválasztott baloldali elnökké nem travestál-jak, és a gyűlés magát egyszerű megyei választók gyűlése helyett baloldali souverain gyűlésnek nem decretálja. Nemde ez is unicum! Ismételjük: le-gyen szabad kétkednünk, hogy egy ilyen pártban egység fegyelem, s hivatásának öntudatos felfo-gása léteznék.

Ugy is voltunk bemutatva, mi tordamegyei jobboldaliak, a közönségnek, mint összesen 9 szál legény, tehát olyanformán, mint a 7 sváb egy nyul ellen. Bocsanatot kértünk! nem nyulat, hanem az erejében büszke baloldali közönséget akarok mon-dani, mely a zsufolásig telt teremben korlátlan urává tette magát a helyzetnek, s csak magas jó kedvtől vagy szeszélyétől függően elfojtani egy lebével a törpe minoritást!

Mint egy cseppet az Océán,

Mint egy sobajtást az orkán.

De ha szerintetek közüllünk minden szál le-gényre (?) legalább száz esetű közületek, ki hiszi el nektek, hogy mi képesek lettünk volna a ti so-raikból jött durva megtámadásokra roszzszaló nyi-latkozatunkkal az ünnepély menetét megzavarni. Ott hagyunk titeket, mert nem baloldali invectivákat, nem egy tisztelőt érdemlő kormány s országgyű-lés pellengére állítását, egyszerűen volt követünk T. L. beszédét mentünk hallgatni. Nem osztottuk azt, de tisztelettel viseltettünk a meggyőződés szá-badsága iránt.

Felhíttatok, ám legyen! bemutatjuk ezennel a hazai közönségnek a tordamegyei jobb- és baloldali pártok numerikus és morális arányait. Nem vagytok utoljára is oly felelmesek, mint híretek. Főbátori helyetek Torda városa, s íme nyilván ki mondjuk, hogy a szám szerinti nagy többség itt a tiétek. Van egy companiátok és Győrös falu városában Szentgyörgyi kapitány vezetése alatt; van Egerbégnyen lovas-századotok élén két gyalog számba vitézkedő hadnagyoskával, s tiétek a szomorú emléktől Gerendkeresztur egész nagysága. Ezzel aztán a baloldali népszámlálást be is fejeztük Tordavármegyében, mert a kiket még innen onnan kirekrutirozhattok, azokat bizony szép sz. Szamizdó-utca rendezetű gazdához egyig beszállásolhattok. A nagy megye szelvébe hosszába — kitarjuk elöttetek bizottságaink laistromait — Vécstől Torozközög pártunkhoz sorakozik a megye magyarsága és nem magyar részének loyális polgársága.

Még kedvezőbbek a morális arányok. Pecsóvics és antidemocraticus hajlamokkal fogtok megfizetni. Nem tesz semmit; de azért, mert qui bene distinguit, bene docet, s mi meg akarunk értetni, categoriák szerint is felállítjuk a két párthoz tartozó erőket. A nagy és közép birtokos osztályból, a tisztas kereskedői karból, papok, ügyvédek s többi honoratiorok sorából — a tudomány embereiből, s szóval minden osztályból, melyek a társadalom legnagyobb hatalmát: az értelmiséget, a morális erőt, tehát ezek alapján egy nemzetnek híret, nevét, becsületét alkotják, Isten látja lelkiüket — nem gúny képen, de jó lélekkel kérdjük: hányan vannak a ti soraitok között? Mi igen jól tudjuk, mennyi morális erővel rendelkezhetek, magatok is tudhatjátok — azért hallgatunk; de aztán ne tréfáljatok pártotok nagy számával, annival kevésbé morális erejével ne ágáljatok; a szellemi világ örök törvénye az, hogy ott az erők súlypontja: a hol van az ész, a tudomány, a műveltség, — szerényebbeknek tartunk titokot, semmint ama súlypontot tordamegyei baloldaltokban keresnénk.

Csak nagyába akarunk behozni, van-e a tordamegyei jobboldalnak szüksége akár szám, akár morális ereje öntudatában azon nyomorult fogáshoz folyamodni, mint ellenfeleink reánk fogják, forintos clamitansokat bérelni fel, s azokkal előre megrakni a terem galleriáját. Talán csak vitz akart lenni, mit tán kedves lapotokból a nagy Örmódi Bertalan Ludas Matyjából tanultatok, kinek megvizsgálására oly nagy lelketlen adakoztatok — a mi nagyon szép, dicséretes — nem tudom okosabb dologra leztek-e olyan készségeket? Hanem az már épen nem volt szép, annival kevésbé lovagias a hivatalos referenstől a karzat bölgyeit, a baloldali csonthajból vétett diszes bölgykoszorút a szindi patak egy jó forintot acquirált proletáriusával confundálni. Gavallerosabb embernek hittünk volna.

Nálunk már az régi szokás: bűt, örömet lakoma fejez be. A „Koronában“ tartott lakomát azért hagytuk pro coronide. Nem volt szerencsénk jelen lenni. De lássátok! nekünk köztetek nem egy jó barátunk van, kiket mi — excepto politica — szerettünk is, becsültünk is. Még meg sem bűt az éterem lége a toasztok füstjéül, s nekünk épen hozzátok tartozók mindent elbeszéltek. Mért, valljuk meg, fecsegő nép vagyunk. Fecsegő, hallgatni nem tudó nép pedig rossz politikus. Lám a pronunciamentók hívei hogyan tudnak hallgatni! mestereink lehetnének, ámbár valósint, hogy ép abban török belé a foguk, a mit elhallgatnak. Elismerem hűtlenségemet a barátság ellen, de most az egyszerű csak erőt veszek lelkiismeretem felett, s tovább adom a szót. Közös érdekünk van benne; nektek tanulságul szolgálhat, ha tanulni akartok, és nekünk egy bizonyítvánnyal több, mily ziláltsága, confusiója uralkodik soraitokban a nézeteknek;

TÁRCZA.

Kazinczy Ferencz erdélyi útja.

I.

(X. Y.) „Magyarország nem ismeri Erdélyt. Megszokván nyugatnak venni útunkat valamikor honunkból kiindulunk, felejtjük, hogy kelet felé egy rokon nép lakik, melyet ismerünk sok tekintetben illenék, s e föld felől utazóinktól sem vehetjük, a mit érteni óhajtanánk.“ — e szavak, mikkel Kazinczy gróf Desseffy Józsefhez írt „erdélyi leveleit“ bevezeti, adják erdélyi útjának, s irodalmi működése Erdélyre eső részének egyik indokát. Megismerni és ismertetni a földet, mely az anyahonhoz oly közel áll s az előtt ismeretben idegen, e nemes szándék sugallata vezette 1815-ben Erdélybe — Széphalom lakóját. S nem-e volt a mily nemes, és honfiai, ép oly igaz is ez indok, midőn Magyarország ma, Kazinczy útja után 54 évvel sem ismeri nagyrészen Erdélyt, s vajmi kevesen tudják felőle azt is, mit a széphalmi utazó historiai, ethnographiai, földrajzi, statistikai, társadalmi ismeretekkel gazdagított leveleiben félszázad előtt adott?

A honfi törekvésen kívül a sziv vonzalma is kalauzolta a költőt erdélyi útjában. „Elértem óhaj-tásim főczéljához, édes barátom, s leveletem Oláh-

„Hogy a mi pártnál, ha zoldágra akar jutni, föld- log, nincs s nem is lehet egység közöttetek. Vagy párt akartok lenni minden áron, a nézetek összhangzó egysége nélkül is? Legyetek! nekünk — vagy mondani akarom: a hazának — annál jobb. Nem hinnék félleinknek, ha szemünkkel nem látuk volna mindazon neveket, melyek egy asztalnál, egy párt lakomáján, egy fedél alatt féllelmitve, viselőikért lelkes poharak trüffáltak. Adjuk saját rendezésünk szerint a főszemélyek érdemes neveit, kikre toasztok mondtatok: Ghiezy Kálmán és Román Sándor, Tisza Kálmán és Böszörményi László, Tisza László, Szabó Lajos és Vlászka Péter, Kossuth Lajos és Maurer Béla, Papp Miklós és Caernátoni és jó tovább sat- (Hát Bohori atya és páter Dózsa Józsiért, a ki az Úristennel is a „Magyar Ujság“-ból beszél s nektek sok (tosz) szolgálatot tett ab anno domini — egy pohárka jeges-beli *) bort sem itatok? ti halátlank!) Bizony a többi után beillett volna, aztán ezt nevezitek ti tordamegyei balközépi pártnak? Nem jutott eszetekbe, vajjon mit mond, ha T. L. semmit sem mond, ezen combinatiókhoz Ghiezy, Tisza Kálmán s tán még Kossuth Lajos is. S ennek a pártnak — mely in vino veritas — láthatlan vezérei felé aspirál, az egyik nyugatra, a másik keletre — látható vezére T. L. Ha ez nem unicum, aztán nekem nincs fogalmam az unicumról.

Örömet társalunk nagy férfakkal, azért térünk vissza tiszteletünk kiváló tárgyára, Szabó Lajosra, s zárjuk be igénytelen sorainkat saját szavaival, a zárakomán így hangzott egyik felkösztönte: „adja Isten, hogy enyészessék el a jobb- oldál, mint a tavaszi harmat!“ Mi erre két dolgot kívánunk vissza: 1 ször több fényt, több lelki világozást, hogy a különben becsületes, munkaszerető s hazafias lelki tordai s megyei nép tudja jobban látni s ismerni a báránybőrbe rejtőző farkasokat, kik ürügyet keresnek, prédára jární s a gesztenyét más körmivel kikapartatni, és 2-or ám vivjünk nemes fegyverekkel elveinkért, meggyőző-désünkért, de azon túl maradjunk a régi jó barátok, egy haza, egy város gyermekei. Jelszavunk legyen: „a Haza minden előtt!“

Aranyosi.

Somssich Pál

Kaposvár választó-kerülete képviselőjének beszéde választóihoz.

(Folytatás.)

Óráig szólhatnék a tárgyról, de nem fárasszom figyelmeket, nem élek vissza jószágokkal; egy alkalmi beszédben a nevelés és oktatás nagy kérdését nyersen fejthetőm meg; megnyugtatókra csak annyit mondhatok, hogy teljes erővel fölkarolta e szent ügyet a mult országgyűlés, a miniszter pedig, kire ez ügy bízva van, oly férfi, kinek multja kezeskedik arról, hogy az jó kezek közt van, és hön fog ápolatni.

Elbeszéltem röviden a m. országgyűlés mit ködésének eredményét, azt mondtam, hogy vivmányok ezek, olyanok, melyek megvetették alapját egy jobb kor, Magyarország szöbb jövőjének; de vannak, kik ezt tagadják, legalább sokat levonnak az általam elsorolt vivmányok érdemeiből.

Lássuk ellenvetéseiket: Magyarország önálló függetlensége veszett el a 12-dik törvényezik által, melyben közösügyek közös kezelése állapított meg, mely szerint Magyarország érdekeiről mások rendelkeznek.

Megemlítettem már, hogy 1848. 3. ek. 13. §. már közös viszonyokat elismer, s ezen viszonyoknak kezelését egyik ő Felsége személye körül létező miniszterre bizza, a nélkül azonban, hogy

*) A Jeges szőlőhegy neve Tordán, mely olyan tüzes bort terem, hogy jég nélkül nem lehet meginni. A.

András-falváról veszed, gróf Gy. Ferencznétől. Napjaim itt hasonlítanak azokhoz, melyeket egy májusi november hoz az augusztus forró hősege s a szeptember perzselő derei után, hogy Psyche ismét feléled aludni kezdett őszi tavasz altából, s bujálkodva röpkedi körül az őszi tavasz ibolyáit. Hanyatló korom, melyben pótlékot reméltem találni életemnek 2387 napi esorbájáért (itt heted félelvifogságát érte), nem érez egyéb kedveltséget, mint-hogy az epistolographical én is elmondhatom: mon coeur est étonné de se voir sans desirs. Tizenkét éve mult el, és még több, mióta a grófnét nem láttam!

„Erdélybe azért jövök, hogy a grófnét láthassam; azért hozám ide Zsénit (Kazinczy leánya), hogy ő lássa, a kihez, hogy egykor hasonlítson óhajtottam. Az igazán boldog, ki részeg örömeiben.“

E sorokat Kazinczy nyolczadik Oláh-András-falváról keltezett levelében írja, első benyomása alatt a gróf Gy.-né viszontlátásának. Ezért nem igazak mindenben e sentimentális levél szavai, mikben Kazinczy erdélyi útját kizárólag szive vonzalmaival motíválja.

Megszófolja az állítást saját tollának e czikk elején idézett helye, meg a roppant gond, melylyel minden, Erdély ismeretéhez tartozó adatot egybegyűjtje; s meg későbbi levelei, mikben erdélyi útjának főindokál e föld megismertetését s ismerete terjesztését hozza fel.

ezen viszonyokat meghatározóná, vagy azoknak kezelését szabályozóná, e munkát tehát örökségben mivettük át a 48-ki országgyűléstől és hozzátogtunk, mert elodázhatlan volt, mert annak befejezése előtt összebehelyezett közjogi kérdéseinknek békés megoldása lehetetlen volt, kiindulási pontunk a 48-diki törvények voltak, vezetünk az 1723 ki kötés, az ugynevezett pragmatica sanctio, melynek kölcsönös kötelező erejét, ha egyáltalában békés kiegyenlítés óhajtottunk, részünkről is kellett ismerni, csak annak gyakorlati kivétel volt szükséges, és 1848-ban megváltozott alkotmányos viszonyokhoz alkalmazni.

Igy tettünk! — s tagadom, hogy Magyarország alkotmányos önállását, törvényes függetlenségét bármiben is földaltuk volna — mert az egyenjogúság nem alárendelés, a közös érdekeknek közös megvédésére kötött szövetség nem jogföladás, hanem teljhatalmu, szabad intézkedés, melylyel azért, hogy bizonyos czélokot közös erővel gyorsabban elérhessen, vagy bizonyos javakat, jelen esetben önállását és függetlenségét biztosabban megvédhesse, mindenik fél közösen teljesítendő kötelezéseket szabad akarataból vállal magára, az ily szövetség nem szolgaság, hanem az önálló függetlenségnek legfeszesebb manifestatioja, melylyel államok és nemzetek létök fölött örökölnek, jövőjükről gondoskodnak.

A 12-dik törvényezikben megirt alapszerződés pedig ilyen, abban a magyar korona országai tünnepléyes szövetséget kötnek ő Felsége többi országával, illetőleg egy régi szövetséget megújítanak s alkalmaznak a megváltozott viszonyok követelményeihez, teszik ezt egy közösérdekű nagy czélra, miandkét állam biztonságára, ennek külföld irányában minden tekintetbeni megvédésére, teszik szabad akarattal, teszik az egyenjogúság alapján, a nélkül, hogy az egyik félnek több, a másiknak kevesebb befolyás engedtetik; kérdem hát, hol lehet itt alárendeléséről, önálló függetlenségünk földáldozásáról szó? itt, hol a mi történt, szabad akaratból, fölismeret közös érdekből, egyenjogilag teljes paritás alapján czélszerűség tekintetéből történt?

De átadtuk a pénzünk és vértünk fölötti rendelkezést a delegatióknak, pedig a mely nemzet pénze és vére fölött nem rendelkezik, az nem önálló és nem független.

Mindezekből egy szó sem igaz! a magyar nemzet pénzéről és véréül, valamint jogilag eddig is kellett volna, ugy ezentul voltaképpen fog rendelkezni, avagy nem az országgyűlés szavazza vagy tagadja-e meg az unjczokat, nem az ő kezében van-e a saját pénzügyminisztere által kezelt ország financiaja?

Mi jut mindebből az ugynevezett delegatióknak? megmondom mindjárt. Az illető országgyűlések megállapítják a hadsereg létszámát, ennek föntartására megszavazzák, ha czélszerűnek látják, a szükséges unjczokat, a közös hadügyminiszter az országgyűlés által megszavazott hadsereg költéseit kiszámíttatja, a delegatió mindkét bizottsága e számadást megvizsgálja, megrostálja, s a mennyiben helyesnek találja, megszavazza, a mennyiben tulságos, törli; e delegatió tehát sem hadsereget nem állíthat, mert ennek föntartására szükséges unjczokat csak az illető országgyűlések szavazhatják meg, sem pénzt más, mint az országgyűlések által meghatározott czélra, t. i. az illetőleg csekély külügyi költségeken kívül csak a hadsereg szavazhat meg, és így hatásköre mindössze is egy nagyobb szerű számvivőszékéhez hasonlít, mely a már meghatározott czélokra előirányzott költségeket megvizsgálja, és a mennyire helyeseknek találja, utalványozza.

Hogy a delegatióknak valóban nincs nagyobb fontossága, és hogy ezen orgaum, mint hű kifolyása az országgyűlés többségének, nem is követel-

Sokat is tartott a költő önmaga erdélyi leveleinek műtökléyre. Bár mindig gondnal dolgozott, de oly kitartó szorgalmat nem sok művére fordított, mint e levelekre. Első útja közben írt példányokkal nem volt megelégedve, s a tűznek dobáoda marialekul. Utazása után egy évvel 1816-ban újból, 1824-ben harmadszor, 1827-ben negyedszer s 1828-ban ötödször új alakba önté dolgozatát.

Az utóbbi átalakítások (mik közül az akademia birtokában levő 4-dik eredetiének mását bírom) mesterkéltbbek, művészi alakra tökélyes-bek a második dolgozásnál, de nélkülözik a közvetlen benyomás alatt készültnek üdeségét, leírásai közvetlenségét s adatgazdagságát, s ép az ismeretterjesztő alakot, mit maga a szerző első szavában a következőkben indokol: „azon igyekezve, hogy földieinknek a testvérhont, a későbbi Erdélynek a mostanit, minél hűbben s bővebben festhessem, még keresem a mit elhagynom lehetett és kellett volna; kész valék vétkesnek találni, hogy olvasóm mind vegye a mit óhaj és én adhatok.“

Mielőtt második czikkemben magára Kazinczy útjának leírására térnék át, érdekesnek tartom közölni az olvasóval, mit e levelek kultörténetére tartozó a költő egyéb műveiben feltalált nom sikerült.

Igy Kis Jánoshoz Széphalom, febr. 22. 1827. kelettel a következőket írja: „Egyedül erdélyi útam írása cselekszik, hogy barátim iránt elhidegültnek tetszem, mivel hallgatok.

A munka meg van nehezítve azáltal, hogy a sok házagok kipótlása miatt tudakoló leveleket

magának nagyobb fontosságot, azt megmutatta a gyakorlat már két ízben, valamint azt is, hogy az osztrák birodalom küldöttjei takarékosági szempontból semmivel sem kevesebb szigorúak, mint a magyarok, mire már csak azért is elég okuk van, mert ők minden 100 forint után 70, mi magyarok pedig 30 frtot fizetünk.

Üres phrasisek ezek, melyeket az ellenzék alapos okok hiányában penget, hogy fölizgassa a dolgok mélyébe be nem látókat, elrémítvén őket ily féle nagyhangzú szavakkal, miként hazánk önállása, függetlensége oda van s elárulta azt az országgyűlés többsége!

Több, mint 300 esztendő óta, a mohácsi veszedelem óta nem volt Magyarország oly független, mint ma; és ismerve e függetlensége a külföldön ugy, mint idebent, formaszertint ugy, mint voltaképen.

De hát a hadsereg! ez a harmadik súlyos vád, melylyel a lefolyt országgyűlés többségét kárhoztatják.

Nincsen magyar hadseregünk, ez a parola, melylyel ellentünk izgatnak.

Magyar hadseregünk nincsen, bár vannak magyar ezredeink kizárólagosabban mint voltak eddig, lesznek magyar tüzérjeink, árkászaink, útszaink s minden osztályzatú szakkatonaságunk, mi nem volt eddig; de azért kizárólag magyar hadseregünk nincsen, jelen viszonyaink közt nem is lehet, hanem lesz egy magyar honvédség, melynek időszerte kifejtésében rejlik a magya egy jövőre Európaszerte megállapítandó új vérendszernak. (Folytatjuk.)

Pest, január 9. 1869. *)

(r. l.) Nagyon természetes, hogy most még azon élékséget is, a mely a helybeli választási mozgalmak körül nyilvánul, és melylyel a vidéki idevonatkozó híreket fogadni szoktuk, háttérbe szorította — habár csak pillanatnyilag — a Jókai és Pulszky által vívott párbaj.

Ezen esztévíráásával nem véltm indiscretiót elkövetni, miután az nyilvános volt, melyet már a journalistika is említett — tegnapi esti lapjaiban — és az által kivételt látszott tenni az eddig követett szabály alól, melynél fogva hasonló események fölött hallgatott.

A párbaj — miként táviratilag jelzém — pisztolyra vívott, utólagos értesülésem nyomán nem tizenöt, hanem harmincz lépésre, mit ezennel kiigazítottok.

A kihívást Jókai részéről azon általa sértőnek talált hang idézte elő, melyen Pulszky nyilatkozata reá vonatkozólag írva volt, ez utóbbira pedig a Csernátoni és Pulszky között kifejtett hírlapi polemia nyújtott alkalmat.

Mint segédek gróf Pallavicini Roger, Beniczki Ferencz, Papp Lajos és Kende Kanut működtek.

A párbajhoz egészen új, még eddig használatban nem volt pisztolyok vétettek, melyek közül a Pulszky-nak jutott háromszor mondott esztörtöktöt, azaz nem sült el, mindamellett, hogy mindannyiszor új gyutacs tétetett reá. A segédek ekkor Jókait felhívták lövésre, ez azonban — miként ismert lovagiaságánál várni sem lehetett egyebet — kijelenté, hogy védtelen ellenére nem lö. Ennek következtében megint új, és eddig még szintén nem használt pisztolyok hoztak, most már sült Pulszky fegyvere, Jókai is lött, a golyók kölcsönösen közel süvöltöttek el a két ellenfél mellett, de nem találtak, a mi itt általános örömet okozott.

Ezen örömben mi is őszintén osztozunk, és felhasználjuk az alkalmat azon óhajás kifejezé-

*) Lapunk bezárta után érkezvén, közelebbi számunkból kimaradt. Szerk.

csomóként kell írnom, s a leveleket azoknak, a kik felől szólnak, megküldöm, nehogy felőlök a legbarátságos szándékkal olyat mondjak el, a mi rájuk kedvetlen következőket vonhat. Meggyőződés ellen semmit sem magasztalok, de a mit nem lehet magasztalnom, egészen elhagynom. Barátim-mal töltött óráim csillogó s meleg esettel lesznek festve; ilyen a Gyulainé háza s Döbrentei, Wes-selényi, báró Józsika, consiliarius Kenderesy, Farkas, Buczy, Cserey Farkas és Miklós, gróf Haller János és gróf Kún Zsigmond, főntárinus Kis József és mások. Erdélynek bibliothekája, galeriája, kertjei, épületei, tájai, ménesei (kivált a Wesselényi, mely érdemel oly gondos előadást, mint a Teleky és Batyáni bibliothekájok, mert ugy van díszére a nemzetnek, mint ezek), annyi gondokkal lesznek festve, a mennyivel én óhajtom másoknak munkájukat olvasván, hogy festve lettek volna.“

Egy másik „Széphalomról, márcz. 19. 1817.“ dátált levele ezeket tartalmazza: „Szemeré Pál ma küldé vissza erdélyi utazásomat, azt itélvén ezekről, hogy ez a munkám, minden egyéb dolgozástimnál gyönyörűsegebb, hatalmasabb, genialisabb.“

No Szemerének nem volt ugyan egészen igaz, bár e szép úti rajz mindenha kellemes olvasmány. S kiválólag az erdélyi olvasóra nézve, kit már e fölfogásomód, az itélet is érdekel, melyben ir és melyet ejt egy Kazinczy az ő oly kevesektől ismert kis hazájáról.

sére: vajha a polgárisult kor találna fel expedienst a véres elégtételek helyett, melyekben a fatum nem ritkán éppen azokat ejti áldozatul, kik ügyük igazságos voltánál fogva valóságilag elégtételt érdemeltek volna.

Csernátóni nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a „Hon“ szerkesztőségéből kilép, már pesti lapokban olvasta. Mondják, hogy vagy maga indítand meg új lapot, vagy a „M. Ujság“ szerkesztőségébe lép, mely utóbbi hirt az elsőnél sokkal valószínűbbnek tartjuk.

B. Kemény Zsigmondnak új vetélytársra akad a Liptóvárosban, a hol némelyek dr. Falk Miksát, a „Pesther Lloyd“ szerkesztőjét szándékoznak képviselőjévé fölépíteni. E választókerületben tehát eddig négy jelöltül van szó, és ezek: Kemény, Wahrman (bankár), Vecsey (nagy kereskedő) s Falk Mikea, azonban úgy hiszik, mikorra kenyértörésre, azaz választásra kerülend a sor, a választók között kompromisszum jó létre, és így egy jelöltnél több nem lesz.

Az osztrák magyar monarchia észak-keleti határának erősítéséről — illetékes bécsi körökből származott — hirt is érdekesnek tartottam távirni.

A helyszínre a hadsereg egyik legkitűnőbb mérnökkari tábornoka küldetett ki, az előkészületek akként leendő végrehajtására, hogy a munkálatok azonnal megkezdhetőek és minél rövidebb idő alatt befejezhetőek.

Az első erősítendő pont — miként jelzém — Eperjes és vidéke lesz.

Ezen az oldalon ugyszólván legvédtelenebb a monarchia, 1849-ben is azon sétáltak be a muszkák csaknem egész kényelemmel, és így — szemben az európai eventualitásokkal — mindenesetre csak helyeselhetni a gondoskodást.

Vidéki levelezés.

Háromszék, decz. 30-kán, 1868. — Midőn az országgyűlés feloszlott a képviselőink vissza tértek családi tűzhelyeikhez, egy fontos korszaknak van létvé alapköve, — mert a magyar királyság államélete az európai népek nagy családjába viszonti felavatást nyert. Valóban azon nagy horderejű eredmények közül, melyeket a lefolyt hongyűlés felmutatott, ez azon koszorú, mely az egészséget glorificálta; azonban nem azt fejeztük ki fenntebb soraink által, mintha alkotmányunk egy már befejezett mű lenne, hanem a kivívott eredmények, biztos alapját képezik a további tökéletesülésnek és fejlődésnek. Ezen eszméktől lelkesítve mi is gondolkozni kezdtünk a jövő országgyűlésre leendő választásokról, az oszmékről, melyek vezérelvül fognak szolgálni leendő képviselőinknek, s a véletlen egy reánk nézve szerencsés ötlet által megszerezte az alkalmat, hol egy barátságos körben eszméinket, nézeteinket ezen fontos időszakban egymás között forgalomba bocsáthatunk, s azon véletlen azt is magával hozta, hogy két háromszéki képviselő is jelen lévén, ezen becses alkalmat és időt nem vesztettük el hiába. Azt kérdezhettük a t. olvasó, vajjon mi szolgáltatott okot ezen ünnepléses üzenetjévetelre? A dolog egyszerű. Háromszéki tisztségi igató Medvés Györgynek leánya születvén, azon gondolatra jött, hogy keresztapának Erdély köztiszteletben álló királyi biztosságát gróf Péchy Manó ő nagyméltóságát hívja fel. Valamint tény az, hogy az említett örömapa Erdély területén tekintélyesebb férfit nem választathott, ugy való és tény az is, hogy az elvállalt keresztapái szertartás és kötelesség keresztülvitelével, Háromszék területén, ki a közszerepet és bizalmat nagyobb mérvben bírná másra, mint igazgató királybíró Lázár Mihályra, nem ruházhatta volna. Beszéljenek a tények; jóllehet csak is 24 órával előbb vette igazgató királybíránk, ő nagyméltóságának azon felhívását, hogy az ünnepélynél megkivántató helyettesítő keresztapai tisztelet vállalni el, azonnal sietett a nagyra becsült fel-szólításnak nemcsak egyházi értelemben megfelelni, hanem egyszersmind magas megbízójának tekintélyéhez méltólag a külfömről is ezen ünnepélynek kellő fényét megadni. Mert a mellett, hogy az egyházi szertartás Háromszék tisztségének, törvényszékének, a városi tanácsnak, katonai hatóságának, adó s más többnemű tisztviselőknél jelenlétkben végeztetett a helybeli róm. kath. esperes által, — e még nem volt elég, hanem ezt követte egy 50 személyre a szó teljes értelmében fényesen berendezett díszebéd, hol mondanunk sem kell, megnyitván a pohárköszöntések sorát a helyettes keresztapa, ő nmlgának mint megbízójának egészségéért, annak egy hosszantartó éljenzés vetett véget, és a többi toászok folyama meg nem szűnt, míg a hon jobbjáért nem üritették rendre poharainkat.

Ebéd után felhasználva ez alkalmat kezdetét vette az eszmecsere, a hol a nézetek, kevés kivétellel, oda pontosultak össze, hogy a bekövetkező időszak egyike azoknak, mely a legkomolyabb megfontolást igényli:

Egyike azoknak, mely törvényhatóságunkra vonatkozott gróf Kálnoki Dénes ő nmlgának mint főkirálybíránk hirszerint végleges kinevezését eredményezvén, e törvényhatóságunkban egy aerának nyitotta meg sorompóit:

Egyike azoknak, mely tért nyitott közbecsü-

lésben álló igazgató királybíránk eszéyes, erélyes és tapintatos igazgató tehetségének fogantatására.

Valójában mindkét körülmény és intézkedés székünkre nézve a legürvendesebb eredményekkel fog kamatozni, miután az általános óhajtsanak adtak kifejezést.

Egy a komák közül.

Napi hírek.

— Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak minden kellemetlen fennakadás kikerülése végett, lapunk további megküldése iránt mielőbb rendelkezni. Felesleges példányokat nem nyomathatván, az elkészített megrendeléseknek utóbb legnagyobb készségünk mellett sem leendünk képesek megfelelni.

— A követválasztási előmunkálatok keresztülvitelében tárgyában tegnap tartá gyűlést Kolozsvár képviselőtestülete, midőn felolvastatván az erre vonatkozó belügyminiszeri rendelet, határozatott, hogy a központi választmány 40 tagból alakítsassék. A szavazás eredménye ez: Megválasztottak: Adler Antal, Akeszman Sámuel, gr. Bánffy Béla, Bányai Vitális, Biró Pál, Fekete Mihály, Fialy Henrik, Filep István, Groisz Nándor, Halter Károly, b. Huszár Sándor, id. Hincz György, Kele Izrael, Korbuly Bogdán, Hajós János, Lugosi István, Páll Sándor, Pamfilie János, Papp Mózes, Papp József, Sárkány Ferencz, Szász Domokos, Simon Elek, Szentiványi Ferencz, Szilvási Miklós, Schütz János, Tamási Sándor, Tamási János, ifj. Tauffer Ferencz, legid. Tárkányi György, Tömös-vári Miklós, Váradi József, Vizi Endre, Volf János, Kállai Lajos, Lönbárt Ferencz, Adorján György, Akoncz József, Kirmayer Károly, Bogdán István. A fölött, hogy Kolozsvár egy választókerületnek maradjon, vagy kettőre osztassék, Sámí Lászlónak utóbbi értelemben tett indítványa folytán némi vita merült fel, azonban a túlnyomó többség a Sámí indítványa ellen volt.

— A királyhágó ninni kormánybiztoság szervezése végett — hir szerint — a napokban érkezik városunkba Baltai miniszeri tanácsos. Helyén látjuk itt ismételve megjegyezni, hogy a „Hon“-nak nem rég általunk is közöltt erre vonatkozó czikke semmiesetre sem tekinthető egészen authenticusnak.

— Az igazságügyi magy. kir. miniszter Nemes Péter kormányzati fogalmazót a marosvásárhelyi, Szentiványi József urbéri törvényszéki pótlótlótköt, a sepsi-szt-györgyi és Dézsi János megyei törvényszéki ülőtköt a dézsi kir. urbéri törvényszékhez rendes ülőtkötökké; továbbá Mailand Henrik megyei törvényszéki ülőtköt a dévai urbéri törvényszékhez pótlótlótköt; végre Kain Frigyes kormányzati fogalmazógyakornokot a nagy-enyedi, és Pap Adolf tisztségi irnokot a sepsi-szt-györgyi urbéri törvényszékhez irodatistekké nevezte ki.

— Tegnapelőtt lefolyt színházi álarozos bálunk méltó utódja volt a tavalyiaknak, fényes, élénk és néps. Üres páholy sehol. A jökevő ki világos virradtig tartott. Az elmulta felett bankodókat megvigasztaljuk azzal, hogy nemsokára, mához egy hétre itt lesz a második is, melyre már nagyban folynak az előkészületek.

— Követválasztási mozgalomnak folynak a Királyföldön is. Szekesvári közelebről tartá az előmunkálatok keresztülvitelében tárgyában székgyűlést, hol néhány román kijelentette, hogy ők nem küldenek képviselőt a magyar országgyűlésre; látszik, hogy nem nagyon messze van oda Bukarest.

— Mult számunk követválasztás című rovatában — melybe, közbevetőleg legyen mondva, néhány sajtóhiba is becsuszott — említők, hogy Kolozs megye egyik országgyűlési képviselője Zeyk Károly választói előtt megjeleni, s működéséről számot adni készül, vétségéből azonban kimaradt, hogy a nyilatkozás helye B. Hunyad lesz.

— Nemes Alsó-Fejérmegye honvédségélyző egylete részéről folyó év és hó 20-kán egyleti közgyűlés tartatik délután 4 órán kezdve a megyeház gyűlés-terében. Főbb tárgya: az egylet pénzügyi állásáról részletes jelentés, melyre a t. cz. egyleti tagok alyaféleképpen tisztelettel meghívotnak. Ns. Alsó-Fejérmegye honvédségélyző egylete bizottmányának N. Enyeden, 1869. január 6-án tartott üléséből. Inczedy Samu, ezredes h. s. e. elnök. Ferenczy Ferencz, h. százados, jegyző.

— A magyar kir. belügyminiszter Chaby Ödön, gr. Kornis Emil és Ilyés Lajos tiszteletbeli fogalmazókat, a vezetése alatt álló miniszteriumhoz valóságos fogalmazókká nevezte ki.

— A kolozsvári polgári társalkodó folyó évi január hó 17-én azaz vasárnap délután 3 óra körül a társalkodó helyiségében közgyűlést tartand, melyre a t. tagok ezennel tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgya leendő: a) a mult évi számadások átvizsgálása, b) az alapszabályok hitelesítése, c) tisztújítás. Kolozsvárt, január 12-én 1869.

Biró János, jegyző.

— Necrológ. Bréver János, helybeli választott polgár, az illető rokonok nevében fájó szívvel jelenti, hogy forrón szeretett nője Biharka Károlina életének 41-ik, boldog házasságuk 18-dik évében, folyó hó 5-én d. u. 3 órakor szívbjá követhetében jobb életre szenderült. Kolozvárt, január 6-án, 1869.

— Színházunknál nagyban folynak az előkészületek a „Gerolsteini nagyherczegnő“ című kitérő vig. operára. Az igazgató mindent elkövet, hogy azt szinpadunk méltóságához méltó díszszel és pontossággal előadathassa.

— Az a panasz Ungvármegyéből kél, s pedig aigha nem orvos írja, hogy a megyei tisztviselők fizetése, az orvosokat kivéve, túlságosan nagy. Lám mennyivel jobban van itt nálunk a Királyhágón innen: a megyei tisztviselők mindenike, orvososól együtt, oly édes kevéssel terheli az államot, hogy nincs mit egymás szemére lobbantsanak.

— Elismerő nyilatkozat. A Maros-Vásárhelyt decz. hó 20-dikán esett nagyobbszerű tűzvész alkalmával alóirottaknak is házuk és meléképületeik martalékul esvén, azon gyors és méltányos eljárásért, melylyel a „Victoria“ biztosítársaság, mint a melynél épületeink biztosítva valának, azt azonnali felvétel és fizetést illetőleg tanusított: elismerésünket nyilvánítani nem mulaszt-hatjuk el, ezen hazai társaságunkat nemcsak a városi, de a vidéki közönségnek is legmelegebben ajánolván. M. Vászahely, 1868. decz. 26. B. I. István, h. ügyvéd. Farkas Eszter özv. Varró Imréné.

— A főméltóságú belügyminiszter úrnak 24129. 1868. sz. alatti tisztelet rendeletét szellemében, nemes Három- és Miklósvár-törvényesen egyesült széknek képviselő-bizottmányát S. Szt-György városában január 19-kére összehíván, a képviselő-választathatási törvény szabta előmunkálatok, s más a körrendeletben kiűzött tárgyak képezik a tanácskozást — a jogosultakat tisztelettel fülkérem. S. Szt-György, január 7-dikén, 1869. Lázár Mihály, igazgató királybíró.

— A kolozsvári pinceszéri betegápoló és te metkezési egylete hó 15-én tartandó közgyűlésére, sziveskedjenek a tagok minél számosabban elnök Tauffer János úr lakásán megjelenni.

— Zendülés a nyílt tengeren. A „Cyantill“ porosz bárkán, mely mult évi febr. 1-én 50 kulival (négerfaj) amerikai lobogó alatt Callaóból Arequipába (mintegy két napi út) vitortázott, zendülés tört ki. A hajó s a „Providencia“ francia bajón Chinából importált kuli tulajdonosa szintén a hajón volt s mintegy 20,000 dollár készpénzt vitt magával. Az elindulást követő reggelen a kuli megrohanták a legénységet s a második kormányost és az evezőnél levő matrózt megölték. A kapitány és az első kormányos, kik lenn szobáikban voltak, néhány fapadot dobtak ki az ablakon, melyeknek segélyével úszva szándékoztak menekülni; de alig vették észre ezt a kuli, midőn egy csónakot leboacsátottak és mindkettőt üzőbe véve, a tengerben megölték. Ezután a legénységre került a sor, kik — mindössze kilencz amerikai, portugál és spanyol volt — előbb kezükön és lábukon lebilincseltek, azután mindnyájan hajókötéllel egymáshoz erősítetvén a tengerbe dobtattak, hol azonnal alá is merültek, annyival is inkább, mint-hogy a kötél végéhez horgony volt kötve. Hátra volt még a hajótulajdonos és szolgálja, egy hü chinai, kiktől a kuli tartottak, mivel mindkettőnél revolvert vettek észre. A szolgálja kiegyezést hozott létre, de csak miután ura kiadta fegyvereit. A zendülők nem értvén a hajózáshoz, több mint 10,000 mérföldnyi út tettek szerteszét a csendes-tengerben, míg végre ápril 24-kén Kamtschatka felsziget mellett kötöttek ki, hol a hajótulajdonost szolgáljával együtt partra tették.

Hibaigazítás. Mult számunk „Közintézetek“ rovatából a pénzzellegélyzők közül mlgos Zsigmond Elekő úrasszony 5 frt adománya ki-maradt, mely összeget a többihez érteni kértük.

Nemzeti színház.

Január 8-kán: „Szép Helena.“ E kedves operette mai előadása is hatásteljes volt. Különösen általános elismerésben részesült Tannerné, ki, mint operett énekesnő, feletté kellemes szinpadí-jelenség; Helena szerepében ezuttal is kitűnőleg énekelt és játszott, kitelhetőleg az illem korlátai közt maradván, nem is hiányzott a megérdemelt taps és kihívás. Odri (Calchaa), Darai K. (Orestes), agyszintén Szombathi (Menelaos) az előadás egy-ütetéséigére dícsérettel működtek közre.

Január 9-kén: „IV. Henrich.“ Szigethi úr ok oldalról kiképzett művésztünk. John Falstoff szerepében újlag más alakban jelent meg, még pedig ez alkalommal is teljes nagyságában. Játékát tapavihar s gyakori kihívás kísérte, mely a közönség részéről legelőkelőbb nyilvánítása volt a Szigethi iránti elismerésnek. A szereplők minde-nye betöltte helyét.

Január 10-kén: „Liliumfi.“ Szigethi úrnak ez utolsó felléptét is siker koronázta meg. Bár rövid ideig ürtlítettünk vendég szerepléseinek, már is érezhető az erkölcsi hatás, melyet a közönségre, mint színészeinkre gyakorol. A közönség nagy számmal kezdte járni a színházat, színházunk il-lető tagjainak pedig alkalmuk volt tanulmányozni

azon irányt, melyben a magas comicum halad. Fogadja a tisztelt vendégművész szives búcsunkat, s legyen meggyőződve, hogy azon élvezetes esték, melyeket művészi játéka által mindnyájunknak szerzett, általában kedves egyéniségének emléke örökké feledhetetlen lesz közönségünk előtt.

KÜLFÖLD.

A Párisban tartandó conferentiáról írja a „Observer“, hogy ennek tagjait egyedül a nagy hatalmak követői képezendik. Görögország, mint vádlott fél kizáratik és képviselője csak tanu ügyvédi minőségben fog az ülésekre meghívotni. Az „Observer“ biztosít, hogy minden előintézkedés megtehető az értekezletből netalán kizárható veszély elhárítására. A conferentia a vitás pontok tárgyalására szorítkozand, határkérdések ellenben, valamint a török beligazgatásra vonatkozó összea kérdések, akár Candia szigetét, akár az Ozmán birodalom egyéb részeit illessék, érintetlenül hagyatnak. A kormányhoz közel álló angol lap ezen közleménye annál megnyugtatóbb, mert — miként a „Köln. Zig.“-nak Párisból írják — Angolország indítványozta, hogy a conferentia alapjául a török ultimatum válasszassék.

A hivatalos „Italie“ a florenczi kormány által követendő eljárásról: „Olaszországnak — ugymond — elég politikai tapintata van, hogy mint hatodik európai nagyhatalom, egészen más szándéklatokkal lépjen a conferentiába, mint a minőkkel gyanusítják. Olaszországnak helyzete által kijelölt szerepet kell játszania, az az, befolyását kölcsönös engedményeket sürgető békes értelemben kell érvényesítenie, Nem járulhat Törökország integritására vonatkozó peremptorius határozatokkal a conferentiához, mint a nyugoti hatalmak, e épp oly kevéssé pártolhatja Oroszországnak a keleti kérdés végleges megoldására célzó terveit, hanem mint a régi európai areopag új tagja békéleány jóakaró szellemet fog tanusítani, jól tudván, hogy befolyása annál nagyobb lesz, ha annak előleges határozatok nem szolgáltak alapul.“

Bukarest, jan. 2. A napokban Bratiano elnöklete alatt nagy pan-román tanácskozmány tartatott a felett, mi módon lehetne Európa figyelmét az erdélyi románok szenvedéseire irányozni. Végre elhatározták, hogy Páris, London, Pétervár és Berlinben néhány lapot fognak megnyerni, melyek aztán a közönséget híven értesítendik a „magyar kirtási politika“ minden legesekélyebb mozzanatáról.

A hadkészlételek még nagyobb erélylyel folynak, mint Bratiano alatt. Az itteni fegyvertárban naponta 50,000 töltény készül a hátultöltő fegyverekhez. A városokban és vidéken elhelyezett katonaság után minden nap tetemes lökészet és egyéb hadiszere szállítatik. A fegyverzés czéljából nyitott aláírás 1,200,000 francot hozott be, mely összesen 12,000 Peabody fegyvert akarnak vásárolni Észak-Amerikában. A nyáron megrendelt 10,000 Peabody-puskák közelebb váratnak.

Ugy látszik, hogy Berlinből parancs adatott a fegyvergyakorlatok rendszeresebb eszközésére. Hallomás szerint 6 nagy katonai kerület fog alakítottatni s a nemzetörség nagyobb tömegekben begyakoroltatni. De a román minden inkább, csak harezos nem. Vannak helységek, hol a nép egyáltalán vonakodik a fegyvergyakorlatra kiindulni; nem képes belátni, miért mulasztaná el pusztá agyremek miatt rendes teendőit.

„Mit meséltek ti szenvedésekről — mondá egy köztiszteletben álló román hazafi Rosettinek, midőn ez a magyarországi testvérek ádáz sorsa felett siránkozott — ők miveltebbek, vagyonosabbak nálunknál és sokkal több szabadságot élveznek, mint a mennyiben minket itt részesítenek. Kérdjétek meg őket, vajjon áhitoznak e önkényuralmatokra?“

A Belgrádban megjelenő „Vidov Dan“-nak írják Konstantinápolyból: „Ali basa nagyvezér elismeri, hogy a nyugoti hatalmak valódi hangulata iránt tévedésben volt. Mióta Lavalette külügyminiszterre neveztetett, Franciaország tetemesen közeledett Oroszországhoz. Anglia tartózkodólag viseli magát, mert attól fél, hogy az amerikai unio komolyan lép fel az Alabama kérdésben; Porosz és Olaszországtól a porta mit sem vár. Törökország ily módon vissza fog tartatni a háborútól, s a conferentián minden bizonynyal károsítottatni. Így történt ez a román Unio miatt tartott értekezletben, valamint azon is, mely Károly fejedelem megválasztását szentesítette s így lesz ez most is.“

Konstantinápoly, jan. 7. A „Turquie“ közlétezi a görög alattvalókra vonatkozó rendelet szövegét. Miután a porta és Görögország közötti szerződés fel vannak függesztve, a görög alattvalók Törökországban az ország törvényei alá helyeztetnek. Azon görög alattvalók, kik vagy görög alattvalóktól származnak, vagy a londoni jegyzőkönyv folytán lettek azzá, a kormány tetszése szerint kitusítottatnak. Azok ellenben, kik mint ottoman alattvalók születtek s később görög alattvalókká lettek görök útvelelkel, vagy előbbi nemzetiségüket veszik fel újra, vagy kiutasítottatnak. Ha visszatérnek, vagy mint ottoman alattvalók tekintetnek, vagy ha ezt tenni vonakodának, visszahíthatlanul kizárat-

